

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	НІ Агрономія
Тип і назва освітньої програми	освітньо-професійна програма Агрономія
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС –3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій –16 год., практичних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра механічної та електричної інженерії
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: ДРОЖЧАНА Ольга Урешівна, старший викладач Контакти: ауд. 380 (навчальний корпус № 3) e-mail: olga.drozhchana@pdau.edu.ua тел. (0532) 56-96-87 посилання на сторінку викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/drozhchana-olga-ureshivna#

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови відсутні
Компетентності	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. <i>Загальні:</i> ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності.
Програмні результати навчання	ПРН 16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота у науковому контексті, долучення до професійної діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Надання сучасних теоретичних знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім фахівцям для ефективного вирішення питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у сфері їх професійної діяльності, формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Тема 2. Небезпеки, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій. Тема 3. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Тема 4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях. Тема 5. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці. Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань Тема 7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Тема 8. Основи виробничої безпеки у галузі рослинництва та пожежна профілактики на виробничих об'єктах.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні методи: розповідь-пояснення, бесіда, проблемний виклад. Наочні методи: ілюстрування, демонстрування. Практичні методи навчання: практичні завдання, робота з навчально-методичною літературою, нормативними документами. Інтерактивні методи: дискусії і групові обговорення. Комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання та відеоконтента.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отриманий результат у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточним.
- щодо академічної	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної

<i>добросовісності</i>	добросовісності Полтавського державного аграрного університету та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.
<i>- щодо відвідування занять</i>	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача в АСУ ПДАУ.
<i>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i>	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
<i>- щодо оскарження результатів оцінювання</i>	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Гороховський Є. Ю. Безпека життєдіяльності : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 108 с.

URL: <http://surl.li/vpzvyyo>

2. Кошель В.І., Сав'юк Г.П., Дзундза Б.С. Основи охорони праці: навч. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2020, 182 с. URL: <http://surl.li/rjtrq>

3. Мелех Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с. URL: <http://surl.li/necmf>.
4. Пожарова О.В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса. 2022. 86 с. URL: <https://surl.li/xyvnhv>
5. Сокурєнко В.В., Бандурка О.М., Бортник С.М. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с . URL: <https://surl.li/xyvnhv>
6. Кожемяко, Т. В., Коваль Ю.В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Черкаси: 2023. 111с. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/5787/1/bld%20%29.pdf>
7. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: навч. посіб. / Т.І. Русакова та ін. Дніпро: ПП Вахмістров О. Є., 2022. 148 с. URL: <https://surl.li/kmuwgp>
8. Пожарова О. В. Охорона праці : навч. посіб. Одеса, 2022. 86 с. URL: <https://surl.li/ikwxbn>

Допоміжні

1. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 (редакція від 01.01.2020). URL: <https://surl.li/aqsomv>
2. Кодекс законів про працю: Закон України № 322-VIII від 10 грудня 1971 р із змінами від 31.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про охорону праці: Закон України від 21.11.2002, № 229-IV (редакція від 12.09.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
4. Про затвердження Типового положення про службу охорони праці: Типове положення від 15.11.2004, № 255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1526-04>
5. Про затвердження Типового Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: Типове положення від 26.01.2005, № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05>
6. Про затвердження Типове положення про порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Типове положення від 17.04.2019р., № 337. URL: <https://surl.li/gtodem>
7. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 01.10.2023 р. №2573-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>
8. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»: Державні санітарні норми та правила від 08.04.2014р. № z0472-14: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>
9. Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві: правила від 12.01.2018, №1353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z2075-12>
10. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 222 с. URL: <https://surl.li/lkvife>
11. Екологічна та техногенна безпека промислових об'єктів та технологій: навчально-методичний посібник /А.Г. Мнухін, Ю.В. Куріс, Н.О.Мнухіна, О.Б. Матяшева, А.А. Гітуляр. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 196с. URL: <https://surli.cc/iownqw>

Інформаційні ресурси мереж Інтернет

1. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри механічної та електричної інженерії
протокол від 01 вересня 2025 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Назва тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів		Виконання завдань самостійної роботи	
		№1	№2		
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	-	22		2	2
Тема 2. Небезпеки, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій.	2			2	4
Тема 3. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.	-			2	2
Тема 4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно- функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях.	-			2	2
Тема 5. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці	2/2			2	28
Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань	-			2	2
Тема 7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	2/2			2/2/2/2	12
Тема 8. Основи виробничої безпеки в галузі рослинництва та пожежної профілактика на виробничих об'єктах.	2/2		40	2/2	48
Разом	14	22	40	24	100

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти заочної форми навчання		Разом
	Розв'язування тестів	Виконання завдань контрольної роботи	
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек			
Тема 2. Небезпеки, які можуть призвести до надзвичайних ситуацій..			
Тема 3. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.			
Тема 4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно- функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях.			
Тема 5. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці		44	44

Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань			
Тема 7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії			
Тема 8. Основи виробничої безпеки в галузі рослинництва та пожежної профілактика на виробничих об'єктах.	56		56
Разом	56	44	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Студент правильно виконав практичне завдання, спроможний пояснити методику її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату, бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок. Показує високий рівень, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
1 бал	Студент завдання виконав повністю, але з деякими огріхами, в цілому відповів на поставлені запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; Показує достатній рівень, що в основному забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент в основному володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
0 балів	Студент завдання не виконав, не опанував навчальний матеріал теми дисципліни, дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, цілісність розуміння матеріалу з теми дисципліни відсутні, практичні навички не сформовані. Показує низький рівень, що не забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні предмета.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Вид контролю: розв'язування тестів

Кількість заходів: 2

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з тем дисципліни.

Час виконання: перше тестування - 22 хв.; друге – 40 хв.

Структура тестів: перше тестування складається з 22 завдань, друге – з 40. Відповіді на завдання тесту не потребують словесного вираження думок, а тільки вибору однієї правильної відповіді із запропонованих варіантів.

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 бал	Відповідь правильна
0 балів	Відповідь не правильна

Для студентів **заочної форми** навчання - 28 тестових завдань на які відводиться 30 хв.

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бал	Правильна відповідь на питання тесту
0 балів	Неправильна або відсутня відповідь на питання тесту

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Завдання виконане в повному обсязі, має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і практичного характеру; має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє створювати та розв'язувати проблеми; робить висновки і пропонує рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності. Рівень сформованості фахових умінь: високий – здатність працювати самостійно та володіння умінням творчо-пошукової діяльності.
1 бал	Завдання виконано не в повному обсязі й відзначається неповнотою викладу думок; не вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті свого завдання; висновки мають поверхневий характер; зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію може під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях. Рівень сформованості фахових умінь: середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань
0 балів	Завдання самостійної роботи не виконані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання теоретичного питання контрольної роботи (заочн. ф. навч.) (6 теоретичних питань)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 балів	Завдання контрольної роботи опрацьовані в повному обсязі, показане вміння користуватися навчальною літературою, аналізу та систематизації інформації, зроблені висновки по кожному питанню, що свідчить про високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
4 бали	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, але допущені неточності при розв'язанні ситуаційних задач, показане вміння системного аналізу та прогнозування явищ; зроблені висновки але не запропоновані рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій, що свідчить про

	достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
3 бали	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, при розв'язанні ситуаційних задач допущені помилки, висновки не розкривають досягнення поставленої задачі, що свідчить про базовий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
2 бали	Завдання контрольної роботи виконані поверхнево, при розв'язанні ситуаційних задач допущені суттєві помилки, висновки відсутні, що свідчить про базовий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1 бал	Завдання контрольної роботи виконані поверхнево, розв'язання ситуаційних задач відсутнє, висновки відсутні, що свідчить про недостатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0 балів	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

**Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання контрольної роботи
(заочн. ф. навч.)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
14-13 балів	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, знайдені правильні шляхи розв'язання ситуаційних задач, показане вміння системного аналізу та прогнозування явищ; зроблені висновки та запропоновані рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій, що свідчить про високий рівень формування фахових компетентностей і досягнення програмних результатів.
12-10 балів	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, але допущені неточності при розв'язанні ситуаційних задач, показане вміння системного аналізу та прогнозування явищ; зроблені висновки але не запропоновані рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій, що свідчить про достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
9-6 бали	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, при розв'язанні ситуаційних задач допущені помилки, висновки не розкривають досягнення поставленої задачі, що свідчить про базовий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
5-3 бали	Завдання контрольної роботи виконані поверхнево, при розв'язанні ситуаційних задач допущені суттєві помилки, висновки відсутні, що свідчить про низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
2-1 бал	Завдання контрольної роботи виконані поверхнево, розв'язання ситуаційних задач відсутнє, висновки відсутні, що свідчить про недостатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0 балів	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.